

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Ajankohtaista ammatillisesta koulutuksesta

Ylijohtaja Petri Lempinen
Tutkintomestarit 19.11.2022

Mitä on tapahtunut kuluvalle vaalikaudella?

- Oppivelvollisuuden laajentaminen, maksuton toisen asteen koulutus ja uusi TUVA-koulutus.
- 300 miljoonan euron (17 %) rahoituksen tason nousu ml. kohdistetut panostukset opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen sekä lähihoitajien kouluttamiseen.
- Korona-ajan poikkeusolot, rajoitukset, etäopetus ja 80 miljoonan euron koronatuot.
- Oikeus osata –ohjelma toimi kehittämisen puitteena.
- Koulutuspoliittinen selonteko ja toisen asteen kehittämishanke.

Ensi vaalikaudelle esiin nousevia teemoja

- Lasten, nuorten ja opiskelijoiden hyvinvointi – Miten koulutuksessa tulee reagoida?
- Osaajapulaan vastaaminen – Mitä pitää tehdä toisin, kun rahoituksen lisääminen ei ole tilannetta parantanut?
- Digitalisaatio koulutuksen uudistumisen voimana – Mitä tämä tarkoittaa ammatillisessa koulutuksessa?
- Väestökehityksen kestävät koulutusrakenteet – Kuinka monelta järjestäjältä loppuvat opiskelijat?
- Huoltovarmuuden tarpeisiin vastaaminen – Mitkä koulutukset on turvattava kaikissa olosuhteissa?

Yhteiskunnallinen tilanne puoli vuotta ennen vaaleja

- Ilmastonmuutos ja luontokato etenevät.
- Velkaantuneen valtion kulut kasvavat erityisesti ikääntymisen sekä turvallisuustilanteen ja taloustilanteen muutoksen vuoksi.
- Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan jatkuu.
- Globaali turvallisuus- ja taloustilanne muuttunut täysin.
- Energiakriisin ennakoidaan jatkuvan ainakin kaksi vuotta.
- Syntyvyyden romahdus syventynyt.
- Osaajapula pahenee koulutuksen rahoituksen lisäyksistä huolimatta.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Keskustelu koulutuksen laadusta on jälleen käynnissä

Uutisotsikko kuin neljän vuoden takaa

Ammatillinen koulutus

Opiskelijat tuuliajolla

Opiskelijat ja vanhemmat kritisoivat ammattikouluja rajusti. Arvosanat ovat hyviä, mutta eivät välttämättä vastaa osaamista. Osa on vaikeuksissa korkeakouluissa, koska yleissivistys ei riitä.

23.10. 13:21

Onko tasalaatuinen toiminta utopiaa?

- Karvin arviointien ja työelämätoimikuntien tilannekuvan mukaan ammatillisen koulutuksen prosessit eivät ole tasalaatuisia.
- Eroja näkyy koulutuksen järjestäjien, koulutusalojen ja tutkintotyyppien välillä esim. näyttöjen toteuttamisessa, henkilökohtaistamisessa eli yksilöllisten koulutuspolkujen tarjonnan varmistamisessa.

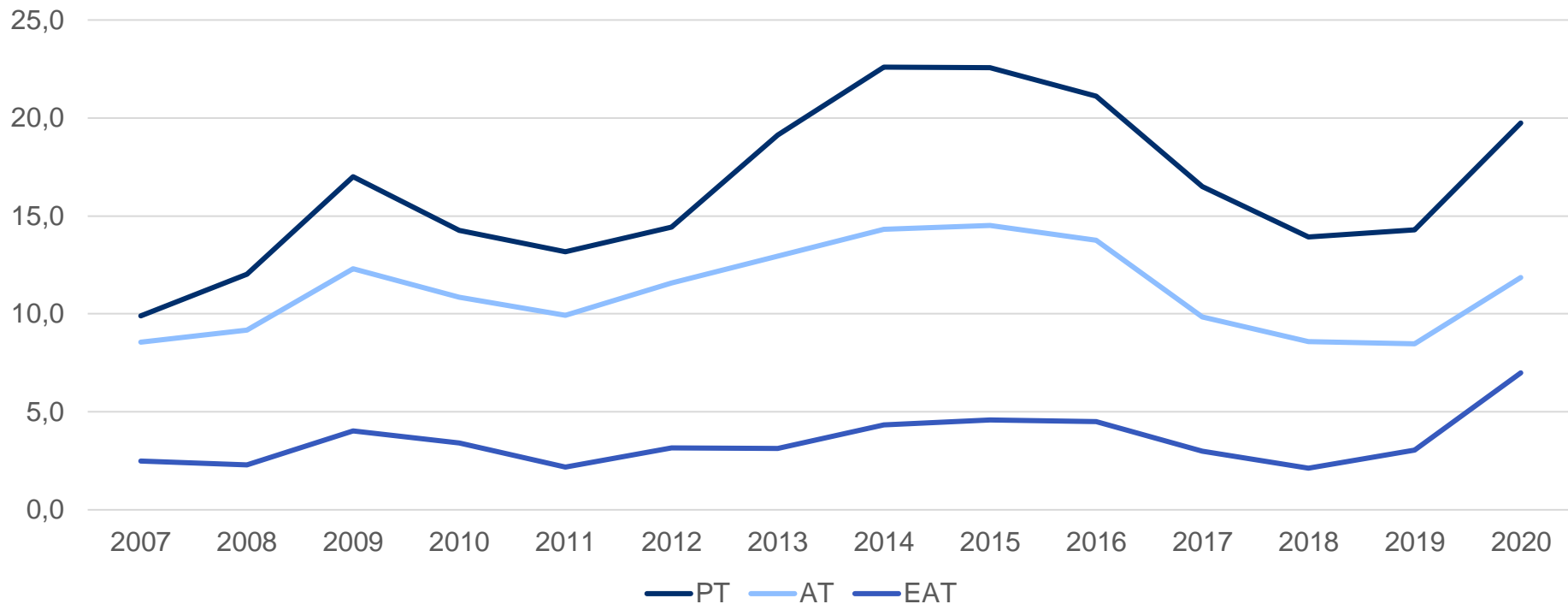
OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Osaajapulasta ja huoltovarmuudesta?

Työttömänä vuosi tutkinnon suorittamisen jälkeen, %-osuus

Osaajapula

- ”Koulutus ja uudelleen koulutus ovat osaltaan merkittäviä työllisyyden kehittymisen kannalta, koulutuksen määrärahoja, ja sitä kautta valmistuvien koulutettujen henkilöiden lukumäärää, tulee kuitenkin ohjata aloille, joilla työllisyys on voimakasta ja joita uhkaa työvoimapula.”

VATT eduskunnan valtiovarainvaliokunnalle 4.10.2022
antamassaan lausunnossa esityksen valtion talousarvioksi
vuodelle 2022

Ei unohdeta ennakointitietoa

- Korkeakoulutasoisen osaamisen vaatimus kasvaa uusissa työpaikka-avauksissa.
- Työntekijäammateissa ikärakenteesta johtuva vaihtuvuus jatkuu.
- Ammattikoulutetun työvoiman osaamisvaatimukset muuttuvat:
  - Vihreä siirtymä, digitalisaatio, työelämän muutos
  - Perustaidot ovat ammattiosaamista.
  - Lukioyhteistyön ja YTO-opintojen merkitys?

Jatkuva oppiminen ammatillisessa koulutuksessa

- Hyvin resursoitua. Noin miljardia euroa käytetään tänä vuonna yli 20 -vuotiaiden opiskelijoiden kouluttamiseen.
- Laajaa. Viime vuoden 342 000 opiskelijasta 2/3 oli muita kuin oppivelvollisuusikäisiä.
- Tutkintokeskeistä. Kaikista ammatillisen opiskelijoista vain 13,5% tavoitteena on tutkinnon osan tai osien suorittaminen.

Huoltovarmuusselonteko

- Sotilaallisen maanpuolustuksen kannalta kriittisen materiaalin, tuotannon, teknologian ja osaamisen on oltava saatavissa ja käytettävissä kaikissa turvallisuustilanteissa.
- Erityisen tärkeää on varmistaa kriittisten teknisten järjestelmien yllä- ja kunnossapito ja maanpuolustuksessa käytettävän kriittisen kulutusmateriaalin tuotanto.
- Kriittisen osaamisen ja sotilaallisen huoltovarmuuden varmistaminen ja kehittäminen edellyttävät pitkäjänteistä yhteistyötä yliopistojen, tutkimuslaitosten, teknologiayritysten ja puolustusteollisuuden kanssa.
- Suomen huoltovarmuus ja kriisivalmius edellyttävät panostamista koulutukseen. Taloudellisten resurssien varmistamisen lisäksi on määriteltävä, mitkä ovat huoltovarmuuden kannalta kriittiset osaamisen tarpeet ja miten tarpeisiin pystytään vastaamaan osaavan työvoiman saatavuuden ennakoinnilla sekä koulutus- ja työvoimapolitiisilla toimenpiteillä. Huoltovarmuuden kannalta kriittiset koulutuskokonaisuudet on säilytettävä korkeakoulujen ja toisen asteen opinto-ohjelmissa.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Millä keinoilla saadaan käännne ammatilliseen koulutukseen

Mitä pitää tehdä toisin?

- Koulutuksen järjestäjien päätösvaltaa koulutuksen suuntaamisessa on lisätty 2000-luvulla. Tämä ei näy opiskelijoiden parempana työllistymisenä tai ratkaisuna osaajapulaan.
- Järjestämislupa on oikeus järjestää koulutusta. Monien alojen koulutusta ei järjestetä säännöllisesti tai ei järjestetä riittävästi. Yhteiskunnan kannalta kriittiset alat eivät nouse esiin.
- Oppisopimuskoulutuksen mahdollisuuksia laajennettiin ja rahoitusta parannettiin, mutta koulutus ei ole merkittävässä määrin laajentunut aiemmasta, vaikka opiskelijoiden työllistyminen on vahvistunut rahoituksen perusteena.
- Kasvaneen päätösvalan tai rahoituksen (2019 jälkeen) myötä opetuksen laatu ei ole parantunut.